

Fényképalbum

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Családi kép
A fénykép készítésének helye:	Székelyudvarhely
A fénykép készítésének éve:	1941
A képen:	Biró István, Biró Júliánna, ifj. Biró István, Biró Erzsébet

Háborús idők voltak ezek az évek, sokan elmentek s nem jöttek vissza. Gondolom, ezért készült ez a kép. Édesapám behívót kapott, hogy nem tudom mennyi órán belül, el kell mennie. Aztán elintézték a csendőrrel, hogy végül mégsem kellett elmennie, de a behívó miatt elmentünk Udvarhelyre, hogy egy fényképet készíttessünk. Édesapám ekkor 35 éves volt, édesanyám 32, Erzsi nyolc, én pedig tízéves voltam. Sokszor megálltam Udvarhelyen felnőttként Kovács István fényképészete előtt, erre gondolva, hogy itt valamikor készült egy fénykép.

Édesanyám a petki viseletben van, az asszonyok így jártak a templomba. A szüleim nagyon hívő, vallásos emberek voltak; a Biblia mindig ott volt az első szobában az asztalon. Soha úgy el nem aludtunk, hogy édesapám Bibliát ne olvasott volna.

Az interjúalany neve:

Biró István

A fénykép címe:

id. Hegyi István

A fénykép készítésének helye:

Székelyudvarhely

A fénykép készítésének éve:

1990-es évek

Hegyi István tiszteletes úr, aki a szülőfalumban, Petken volt lelkipásztor. Időskorában aztán beköltözött Udvarhelyre. Engem, úgy látszik, mindig szívében hordozhatott, mert – bár édesapám molnárt szeretett volna faragni belőlem – ő végül bejuttatott a Református Kollégiumba. Én úgy lettem teológus, hogy példaképem volt Hegyi tiszteletes úr. Először harangozó szerettem volna lenni, később megfordult a fejemben, hogy tanító legyek. Azonban senki nem volt olyan hatással rám, mint Hegyi Pista bácsi. Sokszor gondoltam erre: vajon én lehetnék-e ilyen ember?

Gyermekkoromban a papunk egy negyedórát a vallásórákból mindig az olvasásra szánt. Neki köszönhetően volt a gyermekeknek presbitériuma és ifjúsági könyvtára is; ma is emlékszem a sok szép Benedek Elek mesére. Ezen kívül tartott vasárnapi iskolát is, ahol a magyar olvasás szintén rendszeres volt. Így tanultunk meg magyarul olvasni. A tiszteletes urunk figyelme arra is kiterjedt, hogy a gyermekeket bevonja az ünnepekbe, azokba a szolgálatokba, amit a keresztyén élet jelenthetett. Valami ritka-ritka jó ember volt, aki tudta, hogy az egész faluközösséget hogyan kapcsolja össze. Persze mi nem tudtuk így megfogalmazni, csak próbáltunk úgy élni, ahogy egy-egy példával ő Krisztushoz akart minket kötni.

Az interjúalany neve:

Biró István

A fénykép címe:

id. Hegyi István és családja

A fénykép készítésének helye:

Petek

A fénykép készítésének éve:

1950-es évek

A képen:

(balról jobbra első sor) Hegyi Irén, id. Hegyi Istvánné szül. Técsi Irén, Hegyi Mária, Hegyi Sándor, Hegyi István, Hegyi Dániel, (hátsó sor) Hegyi Katalin, ifj. Hegyi István

Hegyi Pista bácsi lelkészcsaládból származott. Édesapja, Hegyi Péter siklódi születésű lelkipásztor-esperes, akik öten voltak testvérek, közülük is többen lelkipásztorok. Pista bácsi Nagyenyeden végzett, és a nagyenyedi lelkület jellemző volt mind rá, mind családjára. Talán ennek a lelkületnek köszönhető, hogy az ő gyermekei közül is hárman teológiát végeztek: István, Dániel, Sándor.

A tiszteletes asszony buzásbocsárdi tanító leánygyermek volt. Áldott jó lelkű emberek voltak. A tiszteletes úr rengeteget olvasott, Németh László könyvei Erdélyben még senkinek sem voltak meg, és ő már olvasta. Ezt a lelkületet vitték tovább gyermekeik is.

Katalin volt a legnagyobb. István lelkipásztor lett, lelkipásztorsága alatt épült a csíkszeredai templom és parókia. Dániel is lelkipásztor lett, Magyarhermányban szolgált. Irén penicilin túladagolás miatt megvakult, Kolozsváron egy speciális intézetben tanult. Amikor teológus voltam gyakran meglátogattam. Budapestre ment férjhez. Sándor Székelyudvarhelyen volt segédlelkész, majd a szombatfalvi gyülekezet lelkipásztora lett. Mária szintén Udvarhelyen maradt, és az egészségügyben dolgozott. Nagyon szerették egymást a testvérek...

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Teológus diákként
A fénykép készítésének helye:	Kolozsvár
A fénykép készítésének éve:	1956. május 30
A képen:	Biró István

A Teológia hátsó udvarán készült a kép, abban az évben, amikor végeztünk. Életem hátralévő ideje nem elég, hogy hálás legyek, hogy az Úristen megsegített, és lehetőséget adott, hogy a Teológiára kerüljek.

Nagy András professzor volt az ószövetséges tanárunk, ritka ügyes, komoly ember, Maksay Albert professzor pedig az újszövetséges. Most is emlékszem, a Római levelet elemeztük... mennyi melegséggel, türelemmel újrakezdte tízszer is, ha kellett, hogy valahogy annak a görög szónak nyoma maradjon bennünk. Mózes András tanította a magyar református egyháztörténelmet, Juhász István az egyetemes egyháztörténelmet. Nagy Jóska bácsi románt adott elő, és úgy emlékszem, hogy az ortodox egyház történetéből is.

Egy áldott tanár volt, aki etette az éhes ifjúságot, ha nem egyébbel, marmaládés kenyérral, Horváth Jenő bácsi. Ő volt a katekétikai előadó. Borbáth Dániel tanár úr pedig kezdetben a Szászvárosi Református Árvaháznak volt az igazgatója. Szászvároson, ahol ma esetleg nem lehet 25 magyart találni, akkor magyar református árvaház működött.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Teológus barátok
A fénykép készítésének helye:	Kolozsvár
A fénykép készítésének éve:	1954-1955-ös tanévben
A képen:	Biró Albert (<i>balra</i>), Biró István (<i>jobbra</i>)

Harmadéves teológus koromban készült a kép, egy falumbeli teológussal, Biró Alberttel (*balra*). Alattam járt, sajnos már nem él. Ő Bürkösön kezdte a szolgálatát, majd átkerült Istvánházára. Ott kereszteltük a gyermekét. Istvánházáról átkerült Sámsondra, a Mezőség felé. Onnan ment szegény nyugdíjba. Végtelen kedves ember volt. Különben abban az időben négyen voltunk Petekről teológusok. Berci, Nagy Gábor, Miklós Pista, és jómagam. Én voltam a legvénebb.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Ballagási kép a Teológián
A fénykép készítésének helye:	Kolozsvár
A fénykép készítésének éve:	1956
A képen:	Biró István

Harminc valamennyien lehattünk az évfolyamunkon. Együtt voltunk az evangélikusokkal és az unitáriusokkal. Azt hiszem az unitáriusok azon az évfolyamon voltak a legtöbben, vagy tizenötön-tizenhaton. Egy olyan családias közösség volt a teológus közösség. Érdekes, hogy olyan jól összesimultunk az unitáriusokkal is. A dogmatikai s ilyen-olyan kérdések, nem választottak el minket egymástól. Akkoriban kezdett a kommunizmus megerősödni. Amikor a teológiát elvégeztük, volt a kibocsátó ünnepség. Az az ebéd olyan fájdalmas volt, hogy na, vége.

Először volt az alapvizsga. Negyedév után jött a kispapi, majd egy gyakorlati év – úgy mondták, segédlelkészi, helyettes lelkészi idő – után a nagypapi vizsga. Nem emlékszem, hogy valaki elakadt volna.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Első szolgálati helyem
A fénykép készítésének helye:	Mezőnagycsány
A fénykép készítésének éve:	1957 májusában
A képen:	Biró István, Bartalis János

A mezőnagycsányi parókia előlnézetből, az udvar felől. Látszik, hogy a templomban a szószék hátul volt. A torony alatt jöttek be az emberek a templomba. Valamikor nagy birtokuk volt a mezőnagycsányiaknak. Az uraktól kapták, ez az igazság. A magyar iskola a papilak ebédlőjében volt. A templomhoz volt építve a papilak; elől laktam én, hátul a tanító néni a családjával, közbül pedig tanultak a gyermekek. Minden nap együtt voltam velük. A tanyákról is bejöttek a gyermekek szegények. Hogyan tudtak télbe hazamenni nem tudom. Annyit gondolkoztam, hogy a farkasok megehetik, ott összemocskolhatják szegényeket. Azok nem félték semmitől.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Gyermeki kötődés
A fénykép készítésének helye:	Mezőnagycsány
A fénykép készítésének éve:	1957 májusában
A képen:	Biró István és a Bartalis gyerekek

A tanítóházaspár két gyereke látható a képen. Nagyon szerettek engem a gyerekek, szinte mintha bátyjuk lettem volna. A fiúcskából mérnök lett. Sajnos sohasem látom őket, pedig utánanéznék örömmel, hogy mi lett vele, velük. Úgy megmaradtak a szívemben, és nemcsak ők, hanem a szüleik is.

A hátunk mögött orgonavirág van. Rengeteg volt az orgona a parókián. Végig a kert mellett, a szomszéd felé ilyen orgonasövény volt.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Mezőnagycsányi klenódiumok
A fénykép készítésének helye:	Mezőnagycsány
A fénykép készítésének éve:	1957 májusában
A képen:	Egyházfi, Bartalis Judit, gondnok, Bartalis gyerekek

A kép igazi érdekessége a mezőnagycsányi klenódiumok. Már nem emlékszem pontosan, hogy ünnep lehetett-e, vagy csak a kép kedvéért volt előszedve. Akkoriban jelenteni is kellett a klenódiumokat, lehet, hogy ezért voltak elővéve.

A kép baloldalán az egyházfi látható, Simon Lajos bácsinak az unokatestvére. Középen a tanítónő, Bartalis Juci. Jobboldalt a gondnokunk látható, elől pedig a Bartalis gyerekek.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Találkozás életem társával
A fénykép készítésének helye:	Torda
A fénykép készítésének éve:	1957
A képen:	Biró István, Köble Anna, Szabó Ella, Szabó Zoltán

Amikor a Mezősége kerültem, akkor közelebbi kapcsolatba lettem a tordai tiszteletes úrral, Szabó Zoltán bácsival. Osztálytársam, jó barátom, Szakács Géza volt a segédpap Tordán. Így kerültem kapcsolatba velük. Olyan áldott tiszteletes asszony volt Ella néni, hogy amikor bementem Tordára, berendezett nekem egy vendégszobát: ágyat, szekrényt, és íróasztalt. Ahhoz nekem külön kulcsom volt. Ella néni keresztül ismertem meg Anikót is csányi pap koromban. Olyan gyámoltalan lehettem, nem voltam sokbeszédű, de Ella néniék felkaroltak. Velük voltam legelőször moziba, Ella néni, Anikó, Zoltán bácsi s jómagam. Annyi szeretettel voltak irányunkban, mintha édesanyánk, édesapánk lettek volna.

Elhívtam édesapámat is, mert akkor az volt a divat, hogy a szülő nézze meg, ki lesz a társa a gyermekének. Apámnak is megtetszett Anikó, aki sugár vékony, szép, szőke leány volt. Tordán tanított egy iskolában, sőt igazgató is volt. Hogy sikerült neki, azt én nem tudom, de ott tanított, és onnan került egy árvaházba, szintén tanítónőnek.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Lakodalmi menetünk
A fénykép készítésének helye:	Petek
A fénykép készítésének éve:	1957
Kulcsfigurák:	Biró István, Köble Anna

1957-ben házasodtunk össze Anikóval. Édesanyáméknak az volt a kívánsága, hogy házasságkötési megáldásunk lenne az én szülőfalumban, Petken. Oda hívták össze a rokonságot mindkét családból. Hogy bonyolódik le falun egy lakodalom? Egy héttel előtte, szombaton két pántlikás pálcájú gyermek elmegy a házakhoz, elmondja a mondókáját, meghívja a háznépet XY-hoz – akkor éppen hozzánk.

Jött a szószóló, aki az egész lakodalmat levezeti, és elindultunk a templomba zenekarral. Városfalviak voltak, a Segesváron élő Kovács Gévának az édesapja volt a zenekar vezetője. Csodálatos hegedűs, ügyes magyar ember. A vőlegényt két férfi kísérte, a menyasszonyt két asszony. Közben a tanító bácsink fényképezett. A templomban olyan szép prédikációt mondott a tiszteletes urunk, hogy elsírtam magam. Könnyeim potyogtak.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Násznép
A fénykép készítésének helye:	Petek
A fénykép készítésének éve:	1957
Kulcsfigurák:	Biró István, Köble Anna

Az esküvő után következett aztán az evés-ivás, táncolás, ajándékozás. Kultúrháza a falunak nem volt, mindenki a saját házába vagy csűrjében rendezte ezt. Rengeteg ember volt. Történetesen Juhász professzor úr is ott volt Petken a tiszteletes urunknál. Mondtam neki: „Ha nem terhelném a professzor urat, szívesen látnánk a lakodalomban”. – „Hogyne fiam, megbeszéltük Pista bácsival [Hegyi István lelkipásztorral), hogy elmegyünk mind a ketten”.

Összegyűlt a társaság, de olyan sokan voltunk, hogy nem fértünk az udvaron, pedig elég nagy az udvarunk; szinte két telek is lehetne, van vagy tizenhat méter széles, azt hiszem. De nem fértünk, még kint az utcán is voltak emberek. Emlékszem, a tiszteletes urunkat – aki áldást kellett ott mondjon – s a professzor urat betették egy sarokba. Onnan ki se tudtak jönni, annyi volt az ember. Ott szorongták végig az egész estét.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	A gógáni régi parókia
A fénykép készítésének helye:	Gógán
A fénykép készítésének éve:	1957 körül

Éppen a nősülésemkor neveztek ki Gógánba, a lakodalom után Petekről közvetlenül oda mentünk. Elég bonyolult volt a helyzet akkor: amíg az embernek nem volt kezében a hivatalos papírja, addig nem szabadott a gyülekezetben szolgálni. Telefonáltam Szebenbe Nagy Gyula esperes úrhoz. A válasz az volt: „Fiam, nyugodtan mehetsz Gógánba, s ha megjött a kinevezés, akkor vasárnap szolgálhatsz”. De nem jött meg. Úgy töltöttük el, szinte szégyenkezve, azt a vasárnapot egyik-másik családnál. Azt hiszem, 1957. augusztus 17-én volt a vendégség, 1957. szeptember 1-jén még nem tudtam szolgálni, de következő vasárnap már igen.

Egy nagyon régi parókiánk volt, olyan vagonyszerű. Elöl nem tudom mi, aztán egy szoba s még egy szoba. A hátsó része pedig teljesen le volt omolva, úgyhogy nem lehetett kikerülni a lebontását s az újraépítését. Szebenben volt egy kedves jó ember, Pál Sándor bácsi, a főgondnok, építészmérnök, s kérdeztem tőle: „Mit tetszik gondolni, főgondnok úr, elfogadható ez a gondolat egy ilyen fiatalember részéről?” – „Nagyon örvendek, Pista – mondta –, megcsinálom a terveket ajándékba”. Bevittem a terveket Brassóba – oda tartoztunk –, de nem írták alá. Akkor visszavittem Szebenbe. Az esperesünk a főgondnokkal elment Brassóba, és vonattal visszajöttek. Erzsébetvárosról telefonáltak, hogy menjünk utánuk, mert jönnek Gógánba. Hozták aláírva az engedélyt. Ilyen jók voltak hozzánk!

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	A gógáni új parókia
A fénykép készítésének helye:	Gógán
A fénykép készítésének éve:	1961

Amikor a papilakot elkezdtek építeni, azt hiszem, nem volt két kiló szegre pénzünk. Hátramentem egyszer az omladozó illemhelyre. Nézek oda a sarokba, s mit látok: egy kehely. Felveszem: *né' te oda, milyen mintás! Még úgy néz ki, mintha egy kicsit aranyozott is volna.* Elviszem be, megpucolom – hát a gógániaknak a jelenleg is levő klenódiukai között a legrégebb. Mindjárt egy kovács cigány meghallotta, hogy mit kapott a pap. „Mutassa meg, tiszteletes úr!” Összevissza beszélt, hogy az ókorból való, egyenesen a Babel tornyától. Mit csináljunk véle? A presbitérium úgy döntött, hogy véleményt kér a püspökségtől. Nem is lehetett volna eladni engedély nélkül. A püspökségen keresztül kerültem Furman Károlyhoz, aki szakember volt. Azt mondta: „Tiszteletes úr, jelenlegi pénzt tekintve ez csak olyan 1000-1200 lej. Ebből annyi van, hogy hihetetlen”.

Akkor Nagy Gyula volt az esperesem. Olyan úriember volt – sokat dorgáljuk őt, bocsássa meg a Jóisten –, hogy elment Brassóba, s elintézte, hogy el tudjuk adni. És ebből kaptunk 40.000 lejt. Kakasdi cigányok vették végül meg. Mikor odakerült a dolog, hogy eladódik, én úgy féltem tőle, mint a tűztől. Azt a pénzt, amit leszámoltak a cigányok, mind odaadtam a gondnoknak, Nagy Sándornak. Tulajdonképpen ennek az ott talált kehelynek az árából fejeződött be a parókia építése.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Konfirmálás Gógánban
A fénykép készítésének helye:	Gógán
A fénykép készítésének éve:	1960-as évek elején
Kulcsfigura:	Nagy Sándor gondnok (elől, balra)

Engem a Jóisten úgy megáldott gondnokokkal – megyebíróknak mondták –, úgy megáldott jó emberekkel, hogy én azt nem tudom soha megköszönni. Nemegyszer volt, hogy elmentem a gondnokhoz valami problémával, hogy mondjam meg, hogy „Na, mit szól hozzá?” El se kezdtem, amit akartam, ő megszólalt: „Tiszteletes úr annyit gondolkodtam...” – ugyanazt mondta, amivel én odamentem. A harmadik gondnokom volt Nagy Sándor, egy becsületes, tisztességes, hűséges, egyenes, református magyar ember.

A vallásórák nagyon szépek voltak. Csak a bibliai történeteket tanítottuk; ezt kaptuk örökségül. Nekem olyan szerencsém volt, hogy Hegyi Pista bácsitól kaptam első-második osztályosoknak s harmadik-negyedik osztályosoknak szóló valláskönyvet, amit Juhász Albert, Imre Lajos bácsi és talán Gönczi Lajos professzorok írtak, akik kiadták annak idején Dél-Erdélyben. Ószövetség - Újszövetség végig, de az olyan precízen összeszerkesztve, hogy egyik történet szinte igényelte, hogy a másik is kerüljön melléje.

A gyermekek úgy jöttek hozzánk, mint haza. Ez annak tudható be, hogy a tiszteletes asszony nem volt olyan, mint sokan ma, hogy „Húzd le a cipődet, mert sáros!” Akkor még nem volt aszfalt.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Gógáni gyülekezet
A fénykép készítésének helye:	Gógán
A fénykép készítésének éve:	1960-as évek elején

Felekezetiileg a falu zöme református volt. Háromszázhusz lélek körül voltunk magyarok. Nem mondták, hogy reformátusok, hanem magyarok. A gyülekezet „délutános” volt. Délelőtt kevesebben jártak templomba, de délután alig fértünk, kicsitől nagyig mindenki a templomban volt. Annyi örömöm volt, úgy visszagondoltam később, mert csak az Úristen Szentlelke mozgathatta őket meg, nem én, hogy annyira ragaszkodtak Istenhez és református egyházukhoz.

A gógániak olyan alázatos, szelíd, szerény emberek voltak. Nem tartották többre magukat, mint akik voltak. Ha pappal találkoztak, nem futottak tovább, megálltak: „Hova megy tiszteletes úr?” Tehát lehetőséget adtak a lelkigondozásra, még az utcán is. Olyan nem volt, hogy valakihez kétszer-háromszor, ötször-tízszer ahova kellett, ne mentem volna el. Volt valami különös ajándékuk a Jóistentől, hogy vágyakoztak az ige után. Őszintén mondom. Nem úgy, hogy „Uram, Uram!”, hanem az alázatos, hívő, Istenben bizó ember lelke szerint, hogy semmi sem történik az Isten akarata nélkül, még csak egy hajszál sem... Annyi jó emberrel voltam megáldva, hogy ott nekem csak egy kicsit kapirgálni kellett, s mozgatni a dolgokat.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	A héjjasfalvi szolgálat kezdetén
A fénykép készítésének helye:	Héjjasfalva
A fénykép készítésének éve:	1960-as évek
A képen:	Biró István, Biró Istvánné

Fejes Dezső bácsi héjjasfalvi lelkipásztor valamiért úgy a szívébe fogadott. Egyszer azt kérdi tőlem: „Te fiam, ha én elmennék Gyulafehérvárra, úgy van, hogy elmegyek, hát eljönnél Héjjasfalvára?” Megbeszéltük a dolgokat, s rábólintottunk ajánlatára.

Mikor elmentünk háztűznézőbe, azt mondja a harangozó nekem, hogy „Tiszteletes úr, nem mindenki akarja, hogy a tiszteletes úr ide jöjjön.” Ez őszinte dolog volt. Nem mondtuk neki, hogy „Igen?” Nem is kérdeztük, hogy ki, de elhatároztuk, hogy azt fogjuk mondani Dezső bácsinak, hogy nem megyünk. Anikó néni volt az okos: „Ha egyszer meghívta a presbitérium – hébe-hóba még magázott is – szolgálni, akkor elmegy, elvégzi a dolgát és hazajön.” December 5. volt, amikor mentem, és nem felejttem, hogy a Jelenések könyvéből adta Isten, hogy szólhattam, gyarló módon. Nagy volt ott az öröm, de bennem valami szurkált, hogy né’, mit mondott a harangozó bácsi. Aztán csak elmondtuk Dezső bácsinak. „Ó fiam, az nem úgy megy, ahogy te gondolod!” Végül odakerültünk Héjjasfalvára, és 37 évet szolgáltuk együtt Urunkat református egyházunkban.

Az interjúalany neve:

Biró István

A fénykép címe:

A héjjasfalvi első gondnok

A fénykép készítésének helye:

Héjjasfalva

A fénykép készítésének éve:

1960-as évek vége

A képen:

Biró István, Nagy János

Nagy János bácsi volt az első gondnokunk, amikor Héjjasfalvára kerültünk. Minden nap megfordult nálunk. Egy ritka ügyes ember volt és áldott, jóra való ember. Amellett, hogy értelmes és ügyes volt, egy kicsi olyan akaratosság is volt benne. Az is szükséges egy vezetőnek. A presbitérium, az még a Dezső bácsi presbitériuma volt, úgyhogy amit a pap mondott, az ki volt mondva. Dezső bácsi olyan alkatú volt, hogy ha ő azt mondta egy, abból kettő nem lehetett semmiképpen.

Az interjúalany neve:

Biró István

A fénykép címe:

Családi kirándulás

A fénykép készítésének helye:

Simfalva

A fénykép készítésének éve:

1966

A képen:

Biró István, Bíró (Köble) Anna, Ildikó, István

Simfalván készült ez a kép, a sógoroméék ott laknak, és mi gyakran meglátogattuk őket. Istvánka ekkor négyéves volt, és Ildikó hét. Ezeket a látogatásokat mindig összekötöttük egy-egy kis kirándulással. A közelben volt például a Tordai hasadék, többször ellátogattunk oda. Sógorom különben kántor-tanító képzőt végzett Nagyenyeden, 1947-ben. Hívó ember, egy ritka-ritka mély lélek. Szerettünk velük együtt lenni.

Az interjúalany neve:

Biró István

A fénykép címe:

Lányom konfirmál

A fénykép készítésének helye:

Héjjasfalva

A fénykép készítésének éve:

1972

A képen:

Biró István, Bíró (Köble) Anna, Ildikó, István

Ez a lányunk konfirmáló képe 1972-ből. Nem ebben a ruhában konfirmált, hanem székelyruhában, ez a délutánra készült ruhája.

Ildikó határozott gondolkozású, jóságos, segítőkész, mindenkit szerető gyermek volt. Azt becsültem benne, hogy véleményén nem nagyon változtatott, de hozzánk mindenben szeretettel, hálás gyermekként viszonyult. Szorgalmas, felelősségteljes tanuló, imádkozó, templomot szerető gyermek. Az elemi iskolát Héjjasfalván, a középiskolát Segesváron végezte. Sok könyvet olvasott, sok mindennel tisztába volt, amivel más nem. Egy szorgalmas leányka volt, de nem volt előnyére, hogy papgyermek. A tanárnője – elfeledve, hogy kenyeret kezdő korában a református egyháztól kapott, és lakást is – a szemére vetette: „Mit gondolsz, mert te pappleány vagy, neked mindened kitűnő lesz?” Tízes dolgozatot írt, de azért, mert pappleány, ki kellett javítsák a dolgozatát. Nem volt könnyű.

Az interjúalany neve:

Biró István

A fénykép címe:

Lányom a nagyszüleivel

A fénykép készítésének helye:

Héjjasfalva

A fénykép készítésének éve:

1972

A képen:

id. Biró István, Bíró Istvánné, Ildikó

Ildi a szüleimmel. Talán a konfirmálásakor készült ez a kép is. Édesanyám egy áldott lelkű asszony volt, aki gyermekei, unokái, hozzátartozói felé annyi szeretettel volt, hogy soha senkiről rosszat nem mondott. Sőt a vétkezőt pártolta – ez olyan érdekes volt: úgy dicsérte, hogy hébe-hóba még mi is elnéztük a vétket. Szorgalmas, ügyes, jóra való asszony volt. Édesapámról mit tudnék mondani? Ő volt, akinek gyóntam. Nem volt olyan titok, amit vele meg nem lehetett beszélni.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	A fiam konfirmációja
A fénykép készítésének helye:	Héjjasfalva
A fénykép készítésének éve:	1975
Kulcsfigura:	ifj. Biró István (jobb oldalt az első)

István fiam értelmes, szófogadó gyermek volt, Tulajdonképpen minden gyerek a barátja volt. Természetesen a középiskolában zsúroztak, és akkor még el szoktak a gyermekek kéredezni: „Édesapám, szombaton Segesváron lesz egy zsúr, elmehetnék?” – „Hát aztán meglátjuk, fiam”. Azért én mindig utána érdeklődtem, kik, mik, hol lesznek... Istvánnak, ha azt mondtam: „Lelkem, gyermekem, az én meglátásom szerint nem helyes, hogy oda menj”, ő azt mondta: „De elmegyek, édesapám!” Nem szóltam semmit, de István nem ment el.

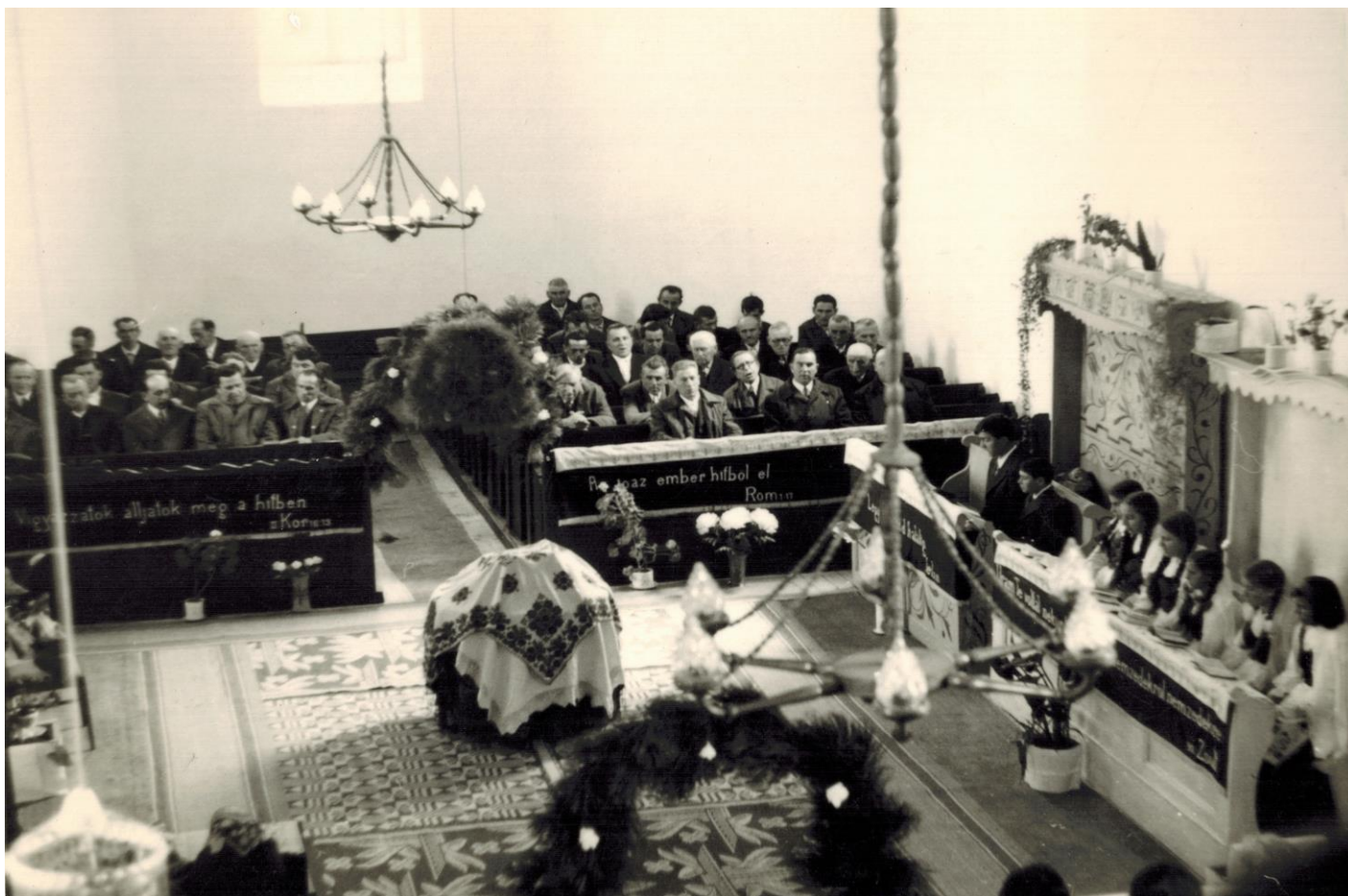
Elmondhatom, hogy egy áldott jóra való, szófogadó, rendes gyermek volt. Az nem nyöszörgött soha, hogy megyünk a templomba, hanem örvendett, hogy „A falu népével együtt megyünk a templomba!” Nem tudom, hogy a teológiára való menetel benne mikor fogalmazódott meg. Kérdezték tőlük a tanárok az iskolában, hogy „Fiam, te hova akarsz menni?” – Én mérnökire, én ide-oda, felelték a tanulók. Kérdezték Istvánt: „Te hova mész?” – „Én a teológiára”. Erre azt mondta Farkas Miklós tanár úr neki: „Nem baj fiam, oda is becsületes emberek kellenek!”

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Otthon a család
A fénykép készítésének helye:	Petek
A fénykép készítésének éve:	1970-es évek
Kulcsfigura:	Miklós István (alul a balszélen)

Otthon voltunk a szüleimnél, akkor készült a kép. Balról jobbra az első sorban: Miklós István, ifj. Biró István, Biró Ildikó, Nagy Zoltán. A második sorban: Biró István, Biró szül. Miklós Juliánna, Biró Lina, Biró szül. Köble Anikó, Nagy szül. Biró Erzsébet, id. Biró István

Miklós Pista állami tanítóképzőt végzett Székelykeresztúron, utána ment a teológiára. Mindig együtt voltunk petki teológusok, lelkészek. Őt elvitte abban az időben a Szeku, de szegény Pista úriember volt, be nem árulta, hogy mi is ott voltunk abban a társaságban, amiért őt elítélték. Egy székelydályai leányka olvasott fel egy gyönyörű, szép verset a magyarság jövőjét illetően. Nem tudnám megmondani melyik vers volt, de akkor mind élveztük, örvendtünk. Ott is volt azonban valaki, aki beszámolt a Szekunak arról az együttlétről. Pistát, szegényt virágvasárnapján letartóztatták, kiverték a fogát, de én Miklós Pista előtt letérdepelek a mai napig, mert végig tagadott.

Az interjúalany neve:

Biró István

A fénykép címe:

Konfirmálás Héjjasfalván

A fénykép készítésének helye:

Héjjasfalva

A fénykép készítésének éve:

1970-es évek

Amikor ez a kép készült, konfirmáció volt, mert a gyermekek a héjjasfalvi nemesek padjaiban ülnek. Oda esetleg a menyasszony ült be, de ő sem igen, csak az ünnepi gyülekezet konfirmandusai ülhettek be.

Soha hatvannál kevesebben nem voltunk a templomban. Délután kevesebben voltunk, de többen voltak a fiatalok. Úgy, hogy fiatal ne legyen a templomban, úgy nem volt. A gyülekezet inkább délelőtti istentisztelet látogató volt. Volt, hogy százötvenen is voltunk. A szomszédokhoz mértén, ne legyen dicsekedés, de Héjjasfalva gyülekezete járt legjobban a templomba. Nyilván elég sok vendégünk is volt, hívtam én tiszteletes urakat, fiatalokat különösen, s ők meg is mozgatták a gyülekezetet.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Perselyes láda a héjjasfalvi templomban
A fénykép készítésének helye:	Héjjasfalva
A fénykép készítésének éve:	1970-es évek

Ez a perselyes láda a héjjasfalvi templom legrégebbi bútora. A tetejére az van felírva: *Édesanyámé volt*. Mindig azt gondoltam, hogy kilencszázas évekből való, de itt az oldalán ez áll: 1819. Ezeket a terítőket pedig úgy varrták ott az asszonyok.

Az interjúalany neve:

Biró István

A fénykép címe:

Első presbitériumom Héjjasfalván

A fénykép készítésének helye:

Héjjasfalva

A fénykép készítésének éve:

1970-es évek

Kulcsfigura:

Nagy András *(első sor, jobbról az első)*

Nagy Bandi lett a kántorom. Olyan áldott lelkű anyja volt, hogy a faluban egyet még olyat nem lehetett kapni. Bandi is nagyon jó ember volt, Udvarhelyen együtt jártam vele a Kollégiumba. Alattam járt. Én nem emlékeztem erre az esetre, de mesélte, hogy egyszer nem volt pénze, amivel hazajöjjön, s engem megszólított: „Nem tudnál adni három vagy hat lejt?” Akkor én adtam neki.

Elvártam volna, hogy tegezzük egymást, én tegeztem, ő soha. Áradt belőle a jóság, s a szolgálata áldás volt. Közben szerveztünk egy vegyes énekkart, abban is nagyon sokat segített. Ha valahol mondjuk az én látogatásomnak vagy hívásomnak nem volt eredménye, szóltam neki: „Né' te, tudom, jó viszonyban vagytok, beszélj vele, hogy hát mégis a héjjasfalvi református magyarságot szolgáljuk, örvendeztetjük, ha valahol még énekelünk”. Bandi mindjárt kész volt. Következő alkalommal jött az illető.

Az interjúalany neve:

Biró István

A fénykép címe:

Második presbitériumom Héjjasfalván

A fénykép készítésének helye:

Héjjasfalva

A fénykép készítésének éve:

1981

Kulcsfigura:

Nagy András *(hátsó sor, jobbról a második)*

Csudálatos lelki kapcsolatunk volt az emberekkel. Igyekeztünk azt is szeretni, aki kommunistának adta ki magát. Volt olyan, aki azt gondolta szegény, hogy igaz, de aztán miért ne higgye, ha csak annyi esze volt. Azokat is szerettük, és rendszeresen meglátogattuk. Ez volt az én véleményem, és ma is tartom, hogy a családlátogatás a templomlátogatás kulcsa. Nem is volt nagy a gyülekezet. Amikor én odakerültem, olyan hétszázkilencven lelkes gyülekezet volt. Ma talán háromszáz...

Őket számon tudtuk tartani. Tudtuk, hogy ki nincs a templomban. Olyan nem volt, hogy mondjuk, ha Nagy János nem volt a templomban, ne tudjunk róla. „Hol volt János bácsi?” – a legelső találkozásnál. Igyekeztem nem úgy véletlenül találkozni vele, hanem ott mentem el a kapujuk előtt. Bekoppintottam, hogy „Na, valami kellemetlenség van, hogy nem volt a templomban?” – és vettem elő a kicsi Bibliámat. Ezt is Hegyi Pista bácsitól kaptam, ezt a biztatást: „Fiam, az Újszövetség legyen mindig a zsebedben!”

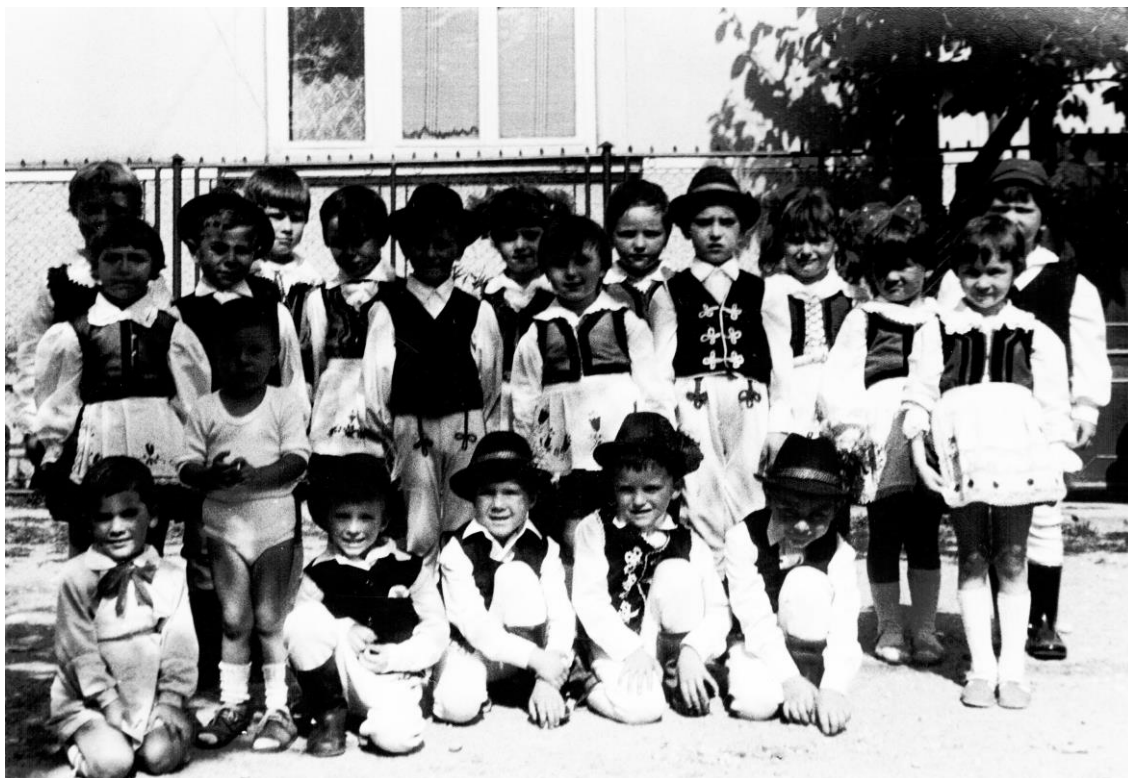

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	A sárdi szószék
A fénykép készítésének helye:	Küküllősárd
A fénykép készítésének éve:	1970-es évek

Sárd volt a szórvány, negyvenegy-negyvenkettő lélek, de abból tíznél kevesebben sohasem voltunk. Végtelen kedves, jóra való emberek voltak. Kezdetben az istentiszteleteket háznál tartottuk, aztán az unitárius templomban, felváltva Nagy Feri bácsival, az unitárius lelkésszel. Amikor a kántorom Nagy Bandi lett, akkor minden vasárnap délután átmentünk.

Egyszer a mi asszonyaink készítettek egy szószékterítőt, egy úrasztali terítőt, s ebből lett valami vita a két nőszövegség között. Akkor gondoltam, itt az alkalom, vegyünk egy épületet. Megvettünk egy kicsi házacskát, telket, csűröstől együtt, s azt átalakítottuk imaházzá. Azóta odajárnak. Albi bácsi, a sárdi gyülekezet gondnoka – aki egyébként nagy kommunista volt – még egy kicsit tornyot is csinált az imaházra.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Héjjasfalvi óvodások
A fénykép készítésének helye:	Héjjasfalva
A fénykép készítésének éve:	1986

Év végén táncoltak a gyerekek, azért vannak székelyruhában, s a kicsi fiúcskák is népviseletben. Nagyon sokan voltak, és nagyon-nagyon ügyesek voltak. Anikó nagyon sokat szerepeltette őket, én pedig besegítettem a zenei és az ének részébe. És megmaradt emlékébe ez a kép.

Akkor volt fiatalság, volt gyermekcsoport. Most már szinte kiürült a falu, ez az igazság, most már szinte nincsen gyerek. Akkor volt olyan év, hogy 33 gyermek volt beíratva az óvodába, most úgy néz ki, hogy meg is szűnik a magyar óvoda, mert nincs elég gyermek. Kétségbe vagyunk mi is esve Anikóval: hogy létezik, hogy így megapadt, hogy így legyengült a falu lélekszám vonatkozásában? Márpedig ha nincsenek hívek, nehéz dolgozni.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	A bibliaórásszonyok
A fénykép készítésének helye:	Héjjasfalva
A fénykép készítésének éve:	1990-es évek

A képen a héjjasfalvi bibliaórásszonyok láthatóak. A parókia alagsorában készült, a pincéből gyülekezeti teremmé alakított helységben. Csütörtökönként volt bibliaóra, oda inkább az asszonyok jártak. Minden nehézségük, nyomorúságuk, keserűségük mellett ez egy vidám alkalom volt, ahol megtapasztaltuk Isten jelenlétét. Mindig volt egy kis szeretetvendégség is, amit ők maguk szerveztek meg, és az asszonyok közül mindig szavalt valaki, sőt a bibliakörös asszonyoknak külön volt énekkarunk.

Az interjúalany neve:

Biró István

A fénykép címe:

Az utolsó presbitériumom

A fénykép készítésének helye:

Héjjasfalva

A fénykép készítésének éve:

1990-es évek vége

Kulcsfigura:

Ferenczi Gyula *(első sor, jobbról a második)*

A régi presbiterek rendre kihaltak. Ez a nyugdíjazásom előtti presbitérium. Mellettem ül Ferenczi Gyula gondnok. Meghalt szegény. Az erdőben dolgozott, megszúrták valami méhek, és szívstopot kapott. Egy áldott jó ember volt. Úgy csodálkozom, mikor azt hallom, hogy egy lelkész nem kap presbitereket, hogy nem akarja vállalni senki. Ez olyan érthetetlen számomra. Héjjasfalván éppen csak hogy nem lökdösődtek, hogy kerüljenek a gyülekezet elitjébe.

Az interjúalany neve:	Biró István
A fénykép címe:	Fúvószenekar
A fénykép készítésének helye:	Héjjasfalva
A fénykép készítésének éve:	2000
Kulcsfigura:	Szali Mózes <i>(második sor, baloldalt az első)</i>

Héjjasfalván, már 1918 után szerveződött a magyarok kultúrélete: iskolát, kultúrotthont építettek – szóval tartották a szintet –, és az 1930-as években alakult egy csudálatos fúvószenekar. A változásokkal, kollektivizálással minden abbamaradt. Szétszórták az embereket. Szali Mózes egészségügyi asszisztens volt, aki úgy olvasta a kottát, mint én az abc-t. Mondom neki: „Te Mózsi, nem tudnánk mi összeszedni ezeket gyermekeket? Még van egy pár hangszer”. – „Dehogynem tiszteletes úr!” Mindegyik gyermek szüleihez elmentem, megbeszéltem velük, milyen tervünk van. Valahogy előttem ment Isten angyala, mert mindenki örvendett. Akiknek nem volt hangszere, azoknak Mózsi valahonnan szerzett. Szépen muzsikáltak!

Az interjúalany neve:

Biró István

A fénykép címe:

Nyugdíj előtt

A fénykép készítésének helye:

Héjjasfalva

A fénykép készítésének éve:

1990-es évek vége

A képen:

Biró István, Biró (Köble) Anna

Ha valaki mellém állott, ha valaki mellettem volt, a Jóisten után, akkor azt mondhatom: Anikó. Az nagy dolog. Ma reggel is elgondoltam: Mit tudnék én csinálni, Uram Istenem? Áldott legyen a neved! „Az asztal meg van terítve, gyere reggelizni!” – nagy dolog ez.

Az interjúalany neve:

Biró István

A fénykép címe:

Az unokákkal

A fénykép készítésének helye:

Segesvár

A fénykép készítésének éve:

2008

A képen:

Biró István, Zachel Ildikó, Biró István, Biró Emese, Biró (Köble) Anna

Három unokával áldott meg a Jóisten. Kevésnek tartom, éppúgy, ahogy nekünk is kevés volt a két gyermek. Hálásak is vagyunk értük, mert úgy néz ki, hogy még ragaszkodnak, megbecsülnek minket. Elég gyakran telefonálnak, még írnak is egy-egy e-mailt.

Az interjúalany neve:

Biró István

A fénykép címe:

Három generáció

A fénykép készítésének helye:

Segesvár

A fénykép készítésének éve:

2014 karácsonyán

A képen:

id. Biró István, ifj. Biró István, legifj. Biró István

Engem – és érdekes, István fiamat is – Ézsaiás 54:10 versével szenteltek pappá: *„Mert a hegyek eltávoznak, és a halmok megrendülnek, de az én irgalmasságom, és békességem szövetsége meg nem rendül – így szól könyörülő Urad. Az úgy megérintett engem, hogy oda kényszerített mindig, ahol és ahogy volt a helyem. Érezte, és érezteti a mai napig, hogy csak ember vagyok. Milyen nagy dolog, hogy érezhetem, Isten milyen könyörülő, irgalmas volt mindig hozzám. Annyiszor ki kellett volna zavarjon ebből a közösségből, még a gyülekezetből is, hogy hihetetlen. És Ő mindig irgalmas, mindig könyörülő volt. Isten különös ajándékának tudom az életemet, amit én megköszönni nem tudok soha a Jóistennek.*